

Když jsem si otevřel liturgický kalendář, našel jsem tam krátkou, ale velice výstižnou směrnicí k tomu, jak máme prožít období, do kterého vstupujeme, tedy Advent a připravit se tak na slavení vánočních svátků. Zmíněná směrnice zní: „Celou dobu adventní máme prožívat s vnitřní usebraností a touhou po Kristu.“ Zdá se, že tato věta vystihuje vše podstatné. Kdo je usebraný, je připravený nepřehlédnout skrytý a prostý příchod našeho Pána na tuto zem, který s radostí prožíváme o Vánocích, ale je připravený i na jeho druhý příchod na konci světa.

Co to vlastně znamená usebranost a je možné být v dnešní době usebraný? Usebranost totiž souvisí s tichem, s tichem vnějším i vnitřním. V jednom příběhu se vypráví o muži, který se odebral za mnichem žijícím dlouho v klauzuře. Zeptal se ho: „Co ses ve svém životě naučil od ticha, co pro tebe ticho znamená?“ Mnich právě čerpal vodu ze studny a řekl svému hostu: „Podívej se dolů do studny! Co vidíš?“ Muž se podíval do studny. „Nevidím nic.“

Chvilku zůstali oba v dokonalém tichu a mnich pak řekl svému hostu: „Podívej se teď! Co jsi viděl ve studni?“ Muž poslechl a odpověděl: „Teď vidím sebe – vidím svůj odraz ve vodě.“ Mnich mu na to řekl: „Podívej, když ponořím konev do vody, voda je v pohybu. Teď zase naopak je voda klidná. A to je zkušenost s tichem – člověk vidí sama sebe.“

K tomu by se dalo dodat: člověk může dobře vnímat Boží hlas jen, když je v klidu – v tichu nejen vnějším, ale hlavně vnitřním. Adventní a vánoční doba je pro mnoho lidí náročná a zatěžující. Byla také náročná a zatěžující pro Svatou rodinu. Přesto je na konci nesmírný úžas a radost z narození Krista. Tuto radost ať okusíme i my. Chvilce vnitřního usebrání a ticha nám mohou pomoci vidět sebe, svoji křehkost. Mohou v nás také vzbudit očekávání a touhu po setkání s Kristem. Vše náročné pak má svůj smysl, je to cesta do Betléma, kde se chceme s velkou radostí poklonit narozenému Pánu.

P. Bohuslav Stařík

Zima není jen rýma

Jak jste jistě zaznamenali podle kalendáře, počasí i zkracujících se dnů, blíží se zima, období, kdy se nám přestává chtít vycházet ven a raději zůstáváme v teple domova, kde se nekloužeme po namrzlých chodnících a zmrzlá voda nám nepadá za krk.

Pohled z okna už není tak hezký jako byl na podzim nebo v létě, naše oči moc netěší pohled na černý rozježděný sníh a slunce se na nás usměje zpoza mraků jen zřídka. V takových podmínkách má člověk sklon ke špatným náladám, protože všechny barevné krásy podzimu najednou odešly a vystřídaly je zamračené dny plné mrholení. Všechna ta šedá tma se nám chce vetřít do života a často se jí to i daří.

Proti tomu ale nejsme bezbranní, nevlídné počasí, které pozorujeme za okny, nemusí být nutně ošklivé,

jde jen o to, jak se na něj podíváme. I v tom mrholení, chladu a tmě se dá najít cosi krásného, i ten největší marast tam venku má v sobě kousek poezie, žlutě osvětlená večerní ulice svou atmosféru a i opadané stromy v nás mohou probudit zajímavé pocity. Vychutnat si kouzlo tohoto (ne)času je sice trochu těžší než hřát se na sluníčku u vody, ale stačí se dívat trochu pozorněji, snažit se ho objevit a ono se to povede. Každá cesta v tomto raně zimním počasí pak bude o poznání veselejší. A když ne veselejší, pak alespoň zajímavější.

Přeji nám všem, abychom i ve zdánlivě ošklivých věcech dokázali objevit něco hezkého, zajímavého, nevšedního. Náš život pak bude zase o něco krásnější.

Martin Jusko

Dveře

Už se vám někdy stalo, že jste zůstali stát před vlastními dveřmi od bytu a neměli jste klíče? Stalo se vám, že jste si někdy „zabouchli“ dveře? Každému se to v životě párkrát stalo, co se však stalo nám v posledním měsíci, to se hned tak každému nestává.

Byla zrovna sobota a chtěli jsme odjet na návštěvu ke známým a taky jsme se chtěli stavit na hřbitovech. Manželka se zrovna vracela z nákupu, a její klíč zůstal při odemykání v zámku. Hned jsem se k tomu měl, že to je běžná oprava (výměna pérka) a že to nebude trvat déle než 5 minut. Po hodině marného opravování, vrtání, bouchání jsem už nevydržel a zavolal servisního technika, který ovšem dorazil až po 2 hodinách. Oprava zničeného zámku pak skutečně trvala jen pár minut, ale naše překvapení nad cenou 2 002,- Kč však bylo velké. Ten den jsme samozřejmě nikam nejeli. Byli jsme rozladění, že to bylo tak drahé, ale na druhou stranu jsme si říkali, že už máme nový zámek a že veškeré komplikace s tím spojené se nám už budou vyhybat...

O několik dní později jsem se večer šel jako obvykle umýt do koupelny a při rozsvícení najednou rána a všude tma jako v „pytli“. Vypadly pojistky! Manželka našla baterku a já se snažil v bytě nahodit jistič. Po chvíli jsem zjistil, že vypadly pojistky až v elektrické skříni na chodbě. Abych však předešel případnému zabouchnutí, vzal jsem si z poličky moje klíče a dveře od bytu v klidu zabouchl. S manželkou jsme se snažili otevřít elektrickou skříň a později i nahodit vypadlý jistič. Po chvíli snažení se nám to povedlo (mezitím jsme vypnuli elektriku sousedovi, který celý

vystrašený vykoukl z bytu na chodbu. S omluvou jsem mu opět jistič nahodil). Nahodili jsme tedy náš jistič a měli radost, že závada je odstraněna. Když jsem se pak v klidu snažil zastrčit klíč do zámku u dveří od našeho bytu, zjistil jsem, že druhé klíče jsou zastrčené v zámku z druhé strany a tudíž se do bytu nedostaneme. Zůstali jsme stát na chodbě, já v teplákách a tričku, manželka v noční košili a v bačkorách. Hned jsme se tomu museli začít smát, protože toto se může stát jen nám. A ptáte se, jak to skončilo? Po chvíli se vracel domů náš druhý soused odnaproti, který nám dveře po vyslechnutí naší příhody otevřel.

Až po těchto příhodách jsme si uvědomili, jaký je to pocit „mít svůj vlastní domov“. Dveře od domova zde mají obrovský význam, ať už po stránce lidské či po stránce duchovní. A také jsme si uvědomili, že na světě je spousta lidí, kteří svůj vlastní domov nikdy neměli, nebo ho z nějakých důvodů ztratili. Také nesmíme zapomenout na to, že my všichni máme jeden pravý Domov, a to ten u Boha. Jak říká Pán Ježíš v Evangelii sv. Jana: „Já jsem dveře, kdo vejde skrze mne, bude zachráněn, bude vcházet i vycházet a nalezne pastvu“.

Zkusme si tedy někdy uvědomit, co pro nás znamená domov a jaký obrovský význam mají dveře. Jakýsi předěl mezi domovem a „venkem“.

S přáním, abyste nikdy nezůstali přede dveřmi se loučí

manželé Petr a Petra Zelenkovi.

Aktuality

Přehled bohoslužeb o vánočních svátcích:

sobota **24. 12. 2005 Štědrý den** - mše sv. v 16:00 pro děti a rodiče s dětmi se zpíváním koled

neděle **25. 12. 2005 Boží hod vánoční** - půlnoční mše sv. v 0:00, chrámový sbor přednese vánoční mši sv. od Stanislava Macha

- mše sv. v 9:00

- mše sv. v 18:00

pondělí **26. 12. 2005, 2. svátek vánoční, sv. Štěpána** - mše sv. v 9:00

- mše sv. v 18:00

- v 15:00 - zpívání u jesliček.

úterý **27. 12. 2005, sv. Jana** – při mši sv. v 18:00 žehnání vín, **ostatní dny v 18:00**

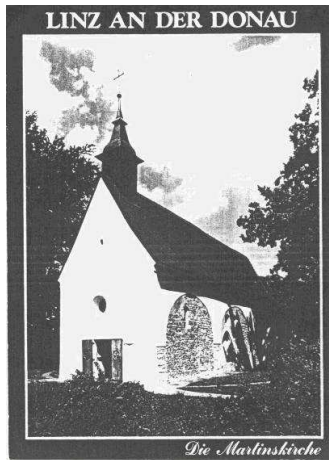
sobota **31. 12. 2005, na Silvestra** – mše sv. v 17:00 u sv. Alžběty

neděle **1. 1. 2006** - mše sv. v 9:00

- mše sv. v 18:00

Vývoj církevní architektury na území našeho státu

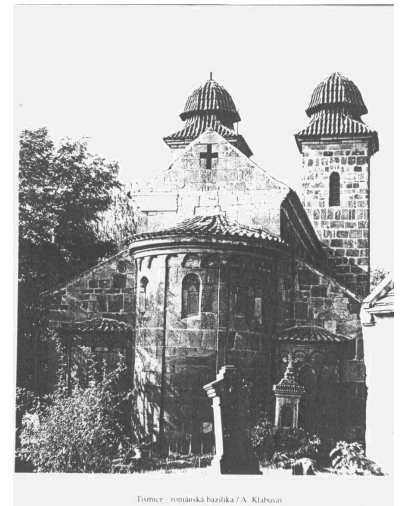
Křesťanství přicházelo do oblasti střední Evropy ze západu. Jeho rozšiřování na východ bylo pozvolné a ne, jednoduché. V mnohých případech velmi složité, protože náboženství Slovanů bylo pohanské. S těmito křesťanskými misemi byly často prosazovány zájmy světské, zvláště německých vládců. Zatímco Čechové byli v první polovině 9. století neustále postihováni franskou (německou) výbojností, poměry na Moravě se vyvíjely podstatně klidněji. Je nepochybné, že vládci Velké Moravy museli k vykonání vlády vytvořit určité organizační formy. Jejich existence se odráží i v oblasti církevní správy, jejíž mechanismy se uplatnily již před dobou cyrilometodějské misie. Dokladem toho jsou mimo jiné archeologické nálezy, které dokazují existenci prvních sakrálních staveb na našem území. Na Moravu přicházeli už na rozhraní 8. - 9. století misionáři ze salsburské a pasovské diecéze a z aquilejského patriarchátu, který byl pod silným byzantským vlivem. Jako nejstarší fragmenty církevní architektury byly odkryty jednodolní stavby s pravoúhlo i kruhovou apsidou a rotundy. Jejich výstavba je spojována s prvními křesťanskými misemi. Nacházejí se v prostoru Mikulčic, Na Valech, ve St. Měště a v Břeclavi – Pohansku. Zvláště velmi pozoruhodnými stavbami jsou rotundy. Původ nejstarších rotund se odvozuje z prostředí dalmatsko – adriatického. Z těchto staveb se bohužel zachovaly pouze „otisky“ při jejich odkrývání. Na rakouském území lze však spatřit zachovalý kostelík Sv. Martina, postavený před rokem 788. Stojí v Linci nad Dunajem, za hradem. Je nejstarším kostelem v Rakousku.

Všechny tyto odkryté fragmenty staveb patří z hlediska architektonického do období před románského. Velká Morava představovala již jednu z forem raného středověkého státu. Po roce 874 dosáhla Svatoplukova říše největšího územního rozsahu. Součástí Velké Moravy se staly i Čechy. V té době nejmocnější český kníže Bořivoj se stal zástupcem Svatoplukovým pro celé Čechy. Bořivoj přijal roku 883 křest z rukou arcibiskupa Metoděje. První Bořivojem založený kostel sv. Klimenta na Levém Hradci, byl rotundou stavěnou z otloukaných kvádrů. Měl válcovou loď s podkovovitou apsidou. Nejen zasvěcení kostela, ale hlavně jeho skladba naznačuje, že jejími předstupní byly podobné

velkomoravské stavby, které se vyskytovaly od 1. čtvrtiny 9. století. V pohanských Čechách křesťanství naráželo na odpor. Bořivoj jej však s velkomoravskou pomocí porazil a z vděčnosti za vítězství založil v Praze na návrší, Žiži “ kostel P. Marie. Fragmenty tohoto kostela jsou dnes skryté v podzemí levého paláce pražského hradu na 1. nádvoří. Syn a nástupce Bořivoje, kníže Svatopluk (894 - 915) založil na hradišti Budčín kostel sv. Petra. Dosud stojící rotunda z otloukaných kvádrů má ve 12. století přistavěnou věž. Tvar, umístění, symbolický význam i technika stavby navazovaly na levohradecký příklad a prodlužovaly tak trvání velkomoravské tradice. Je to jediná předmoravská stavba v Čechách! Odpor českých knížat proti nadvládě velkomoravských panovníků se projevil bezprostředně po Svatoplukově smrti v roce 894. Knížata vedená Svatoplukem složila roku 895 vazalský hold králi Arnulfovi a tím zrušila své dosavadní svazky s Velkou Moravou. Církev v Čechách byla podřízena římskému biskupství a ani to nezůstalo beze stop ve výtvarném umění. Roku 973 bylo založeno biskupství pražské. Tato událost se stala časovým mezníkem první etapy uměleckého procesu.

Románský sloh, první středověký universální sloh (10. století až do poloviny 13. století) se vyznačuje vážnou monumentalitou. Vznikl ustálením a dotříděním architektury předrománské. Vyznačují je silné zdi z kamenných kvádrů, vázanost půdorysu, půlkruhový oblouk a valená klenba. Dokladem románského stavitelství je chrám sv. Jiří na Pražském hradě z konce 10. století, založený knížetem Vratislavem I. Byl krátkou trojlodní sloupovou bazilikou se třemi apsidami (loď později prodloužena), stavěnou kvádríkovou technikou. Později románské církevní stavitelství opouštělo architekturu rotund a přecházelo na typ podélné lodě s apsidou a stavbou věží. Jako ukázka poslouží jádro chrámu sv. Petra a Pavla v Čáslavi - kostelík sv. Michala a románský kostel v Jakubu u Kutné Hory. Častěji se již prosazují vlivy západní architektury a stavějí se románské baziliky. Ukázkou baziliky je chrám v Tismicích, postavený z kamenných kvádrů i s věžemi (u Čes. Brodu).

Podélný kostelík sv. Jana v Dobříši uchovává obrovitý zvon v nástavbě nad lodí. Jedna z nejstarších rotund je ve St. Potenci, před r. 995.

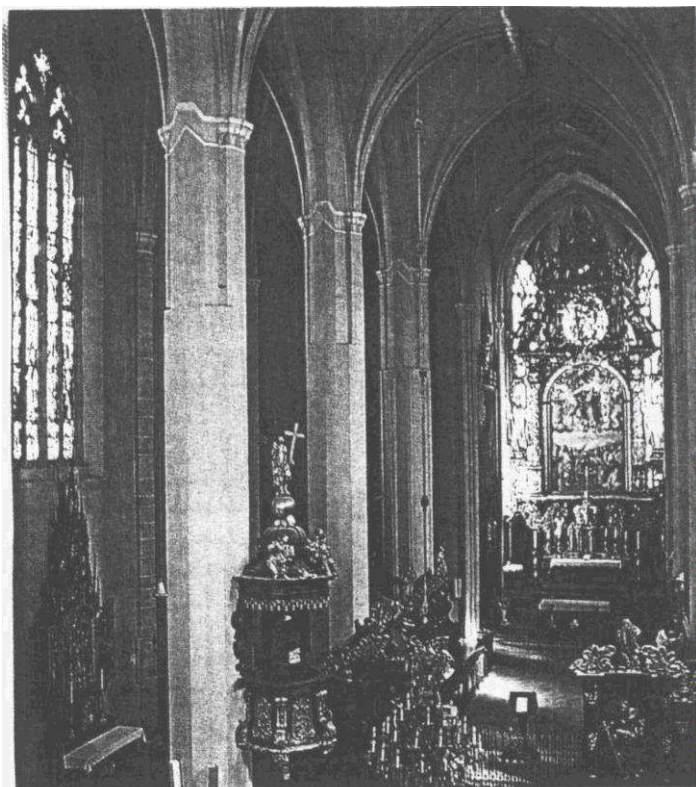
Po románském slohu nastoupil druhý universální sloh evropského středověku - gotika.

Název vznikl v pozdní renesanci, která považovala všechno středověké umění za barbarské, a proto je nazvala podle germánského kmene Gótů. Podle stupňů vývoje se gotika dělí na ranou, vrcholnou a pozdní. Typickým představitelem rané gotiky je děkanský kostel Narození P. Marie v Písku, postavený v polovině 13. století. Už svým půdorysem je značně archaický. V plné míře se zde uplatnilo řešení, jaké známe z románských bazilik. Kostel je trojlodní, rytmus arkád dává s plnou důrazností najevo tíhu mohutných a těžkých zdí. Masivní hranolové pilíře jsou zbudovány z mohutných žulových kvádrů a jejich tvar jakoby vznikl vykrojením zdiva. Klenby hlavní lodi jsou nevysoké a v žádném případě ještě nevzbuzují pocit vertikality prostoru. Boční lodě nejsou prostorově nijak sjednoceny s lodí hlavní. Druhou ukázkou je farní kostel sv. Petra a Pavla v Horažďovicích, postavený v letech 1260 -73.

Vrcholná gotika sakrální vznikla ve Francii. Vedoucím uměním vrcholné gotiky byla architektura, jejímiž technickými prostředky jsou lomený oblouk (okna, dveře), žebrová křížová klenba a opěrný systém. Těmito prostředky dosahuje gotická architektura účinku odhmotnění zdí, vertikalizmu (výškového vjemu) a hloubkové tendence, vytvoření iluze nadpozemského prostoru. První stavbou je opatský chrám v Saint Denis ve Francii z roku 1144. Gotický sloh se šířil do střední Evropy od poloviny 12. století do konce 14. století. Představitelem vrcholné gotiky u nás je kostel sv. Jakuba v Praze. O rozšíření gotického slohu v naší zemi se velkou měrou také zasloužily cisterciácké kláštery (Vyšší Brod, Zlatá Koruna), Osek, Plasy a další. Jejich pojetí částečně ovlivnily řádové předpisy. Na území našeho státu se vyskytuje řada městských a venkovských kostelů tohoto slohu. Například plzeňský kostel sv. Bartoloměje. V okolí Čáslavě je to kostelík v Dobrovítově a Rohozci. Nesmíme zapomenout, že i náš kostel sv. Petra a Pavla patří do této kategorie. Mohutným chrámovým stavbám troj - nebo pětিলodních bazilik se říká katedrály. Vyznačovaly se odvážnou konstrukcí zdiva, které bylo zajištěno opěrnými bohatě zdobenými pilíři. Nejblíže máme chrám sv. Barbory v Kutné Hoře a kostel sv. Bartoloměje v Kolíně. Perlou tohoto umění je však katedrála sv. Víta na Pražském hradě.

Pozdně gotický sloh nazývaný také Vladislavskou gotikou vzniká na přelomu 15 - 16 století za vlády Vladislava II. Jagellonského. Jeho typickým znakem

je nápadné uvolnění až hravost gotického slohu. To se projevuje v kroužených klenebních žebrech opisujících fantastické křivky. Dokladem toho je Vladislavský sál na pražském hradě, klenba v chrámu

Vyšší Brod, okres Č. Krumlov - interiér cisterciáckého klášterního chrámu Nanebevzetí P. Marie s barokním oltářem od L. Wullimanna.

sv. Barbory v Kutné Hoře a v kostele sv. Bartoloměje v Kolíně. Také v našem kostele sv. Petra Pavla lze shlédnout příklad pozdní gotiky. Je jím přesněji řečeno: goticko - renesanční klenba hlavní lodi, zhotovená po požáru v r.1522.

Baroko - základní sloh v evropském umění od konce 16. do sklonku 18. století. Po třicetileté válce dosáhlo barokní umění v naší zemi velkého rozkvětu. V architektuře se baroko vyznačuje okázalostí, mohutností, prostorovou členitostí a krásou. Projevují se v něm však též nové, pokrokové představy o mnohotvárnosti a věčné proměnlivosti světa, zájem o prostředí, okolí člověka a živelnost v přírodě. Svě uplatnění našlo hlavně v církevní architektuře. Kostely jsou monumentální, v půdorysu i formách převládají křivky a nepravidelné linie. Baroko ovlivnilo i sochařství, malířství a hudbu. Vše dohromady způsobilo rozkvět nádherného umění, které silně ovlivnilo člověka. Příkladem je chrám sv. Mikuláše v Praze na Malé Straně, jeden z vrcholů české barokní architektury. V chrámu se snoubí architektura sochařství i malířství. V Římově (jižní Čechy) vzniklo poutní místo s Loretánskou kaplí. Barokní kaple byla postavena v letech 1648 - 53) jako věrná kopie italského Loreta. Areál doplňuje křížová cesta, 25 kapliček zasazených do okolní krajiny až do okruhu 5 km je dokladem zájmu

barokního umění o krajinu a člověka. Podobně baroko obohatilo krajinu u Dobré Vody (poblíž Horní Sloupnice), kde byl postaven nad pramenem léčivé vody chrám Nanebevzetí P. Marie. Stavba situovaná do vyvýšené lesní stráně je z dálky v malebné krajině nepřehlédnutelná. Také chrám P. Marie na sv. Hostýně a chrám Navštívení P. Marie na sv. Kopečku u Olomouce zdobí krajinu. Ve Křtinách e poutní kostel Narození P. Marie a v Hejnicích kostel Navštívení P. Marie. V okolí Čáslavě shlédneme barokní kostely ve Zbyslavi, Žehušicích a pozdně barokní kapli u Schořova.

Během staletí mnohé kostely doznaly změn při opravách, většinou po požárech. Často znovu

vyrůstaly z trosek, které i několik let byly jen stavebně zajištěny. Nemusíme chodit daleko. I věž našeho kostela měla renesanční bání a ohoz. Po požáru r. 1522 byla věž i loď provizorně zastřešena. Až teprve v roce 1863 se věž dočkala novogotické střechy a hlavní loď byla opatřena jehlancovou střechou. Opravy a změny doznala i kaple P. Marie ve Schořově, která vyhořela v roce 1888. Při opravě původní kopulovitá střecha byla změněna v jehlan. Okna v tamburu zcela přezděna a vnější okna v ochozu zazděna úplně.

Doufejme, že dnešní i budoucí společnost již nenechá naše kulturní dědictví chátrat a ničit.

Hollegcha Zdeněk

Ejhle, Hospodin přijde...

*Povídka věnovaná památce čáslavského ředitele kůru, hudebního skladatele Stanislava Macha
(pokračování)*

A hned jsem se také bázlivě a vyčítavě sám sebe v duchu ptal, ptal jsem se do těch starodávných melodií, volajících ve starých tóninách po otálejícím stále Mesiáši, ptal jsem se, zda budu dobře slyšet a správně rozumět, až pan kostelník Havránek dole na oltáři vedle mihotavého plaménku věčné lampy rozsvítí dvě svíčky, jen dvě toužebné a nadějně čekající rorátní svíčky, na každé straně svatostánku jednu, a staříček pan děkan až přijde k oltáři, na schromlých svých kolenou poklekně bolestivým jen náznakem na stupni oltáře, pomodlí se chraplavě Anděl Páně, a pak začne stařeckým svým hlasem vroucně a naléhavě zpívat, tak jak každoročně zpíval celým kněžským životem vždycky v adventě: „Ejhle, Hospodin přijde, a všichni svatí jeho s ním, a bude v den onen světlo velké – aleluja...“, a znovu zanotuje staříček pan děkan ve své naději a touze posvátná ta slova, znovu a naléhavě ta slova, v jejich naléhavosti teď o tón výše, a zase znovu tak vroucně a zase tak naléhavě, že, ejhle, Hospodin přece jen konečně přijde, a pak bude světlo velké - tak bude zpívat staříček pan děkan do mrazivé temnotemné tmy kostela, vstříc jen těm dvěma plápolavým plamínkům svíček vedle svatostánku, bude zpívat, že, ejhle Hospodin už přijde - ale že stále je ještě čas toužebného a nadějného adventu, že stále je čas temného očekávání a toužebné přípravy, že stále je čas nedočkavého čekání a očekávání, až přijde Hospodin a všichni svatí jeho s ním- a pak teprve, pak teprve v tento nadějně toužebně očekávaný tento den, pak teprve bude světlo velké... Ale že ještě nenastal tento den, bude zpívat na konci svého dlouhého kněžského života stařeckým svým hlasem pan děkan, že ještě nenastal tento den, kdy bude světlo velké, a proto že na oltáři svítí jen dvě svíčky, jen dvě, po každé straně svatostánku svíčka jedna, a protože na pultu varhan svítí jen zimomřivě žlutavě malá lampička, svítí na mrazem zkřehlé prsty pana ředitele,

už po tolikáté ve svém dlouhém kněžském životě zvetšely svým hlasem pan děkan naléhavě volá po rose, aby ji nebesa dala shůry, a země aby se otevřela a vypučela Spasitele. Budu slyšet, slyšet budu to naléhavé volání zvetšelého hlasu, - ale zarmouceně jsem si v duchu říkal: zda budu také slyšet dobře, zda budu rozumět, zda budu slyšet správně - protože: kdybych slyšel správně, kdybych rozuměl pravdu těch slov mladistvé touhy po Spasiteli ve zvetšelém už hlase ve službě zestárlého pana děkana, pak by mě přece nestudilo mrazem vystydlé prkno lavice u pultu varhan, a nebylo by mi vlézávě zima ze sychravé, studené zimy tady v kostele pod chatrným mým válečným zimníčkem, pak netřásla by mnou přece zima - ale tváře by mi hořely vzrušením, a oči by se mi svítily vzrušením, kdybych je otevřel nevidoucím pohledem - nevidoucím, protože bych slyšel a viděl krásu a nádheru toho, co dovede lidské srdce naplnit nadějí a touhou až po okraj a dovede mu dát zapomenout na mrazem prokřehlé prsty a vlézávě mrazem vystydlé prkno lavice, stojící za pultem varhan v žlutavém světle ubohé lampičky na pultě na kruchtě adventně vystydlého, v temnou tmu ještě noci potopeného kostela dole pod námi. „Ejhle, Hospodin přijde...“, v těch starých, prastarých tóninách toužebných rorátních písní našich předků. Zda jen budu já slyšet, dobře slyšet a správně rozumět, až zestárlý pan děkan vejde do promrzlé tmy kostela k temnému ještě oltáři, na schromlých svých kolenou poklekně bolestivým jen náznakem na stupni oltáře, a pak začne stařeckým zvetšely svým hlasem vroucně, naléhavě a nadějně zpívat: Ejhle, Hospodin přijde...“. Zda jen já budu dobře slyšet...? Zda jen já budu dobře rozumět...? Zda jen já budu slyšet a rozumět, dobře a správně...?

Jiří Marek
(materiály poskytl Karel Karlík)

Hory cukroví a metráky potravin nestačí... aneb adventní přípravy na Vánoce

TO ZASE BUDE BLÁZINEC, UŽ ABY BYLO PO SVÁTCÍCH... Zatímco děti netrpělivě počítají, kdy skončí škola a ty menší se ptají, kolikrát se ještě vyspinkají, než přijde Ježíšek, říkají mnozí dospělí: „Už aby bylo po svátcích - to zas bude blázelec.“ Jsou to hlavně ženy, kdo takto mluví. Na nich totiž spočine velká práce spojená s přípravou svátků.

SLAVIT JE UMĚNÍ, KTERÉMU SE ČLOVĚK MUSÍ UČIT... Slavit je umění, kterému se člověk musí naučit. Dětská spontaneita, s níž jsme slavili Vánoce, v člověku nezůstává. Slavení má svá pravidla a svůj řád. Naše sváteční dny jsou vrcholem a plodem našich všedních dnů. Bez práce nejsou koláče a bez koláčů není posvícení právě tak, jako není posvícení každý den. Svátky jsou vskutku úměrné kvalitě našich všedních dnů a rozpaky nad svátečními dny svědčí o nějaké nekvalitě našich dnů všedních. Kterýkoli svátek je dnem, který je jakoby vnesen nad rovinu všedních dní. Je to den klidu, kdy můžeme přehlédnout úseky svého života a radovat se z toho, co nám přináší.

UČIT SE BÝT SPOLU... Svátky jsou dny, kdy se můžeme a máme věnovat tomu, na co ve všední dny nemáme dost času. To neznamená dohánět všechny resty, či svátky prospat. Svátky nejsou dny lenosti, jsou to dny pro jinou činnost. Hlavně se máme věnovat druhým, být s nimi, promlouvat s dětmi, hrát si, číst si, jít na procházku, dívat se, zkrátka být spolu. Možná, že nechuť, s níž někteří mluví o svátcích, pramení z toho, že už vůbec nedovedou být spolu, a to je zlé znamení. I v tom nám mohou Vánoce otevřít oči pro realitu...

UDĚLEJTE MÉNĚ CUKROVÍ... Svátky mají být hezké, a proto je třeba mnoho připravit. Mnozí se do tohoto ale pouštějí s přílišnou důsledností, okázalostí a perfekcionismem... Udělejte o polovinu cukroví méně a budete mít víc času zastavit se, zamyslet a i radovat. A nebudete také muset po Novém roce vypouštět záložky na sukni a povolovat pásky u kalhot.

NECHTĚJTE VŠECHNO NAPLÁNOVAT... Nechtějte všechno přesně naplánovat, vždyť se to mnohdy zvrtně jinak: dědeček nasydne, Zuzanka dostane zarděnky, návštěva se omluví nebo přijde pozdě. Nechtějte řídit Vánoce jako generál nebo režisér, ale nechte se řídit Vánoce. A hlavně, nebuďte sobci. Na svátcích je krásné, že se líbí i těm druhým. Ve světle jejich radosti se rozsvítí i radost vaše. Buďte vynalézaví: vždyť v okolí každého z nás je mnoho lidí "na okraji".

ZOUFALÝ POKUS O ÚKLID... Nestačí, když napečeme hory cukroví, naděláme sudy salátu, nanosíme metráky potravin a nápojů, rozvěsíme jmelí a větvičky a provedeme zoufalý pokus o úklid všeho. To vše nestačí a nejednou to i překáží. Svátky potřebují ještě jinou přípravu...

VÁNOCE POTŘEBUJÍ I PŘÍPRAVU SRDCE... Vánoce jsou svátky smíření Boha a lidí a vyžadují přípravu našeho srdce. Víme přece, že se Kristus narodil v chlévě. Nemyslím, že bychom proto již dlouho před svátky měli přestat uklízet a mýt nádoby. Podstatné však je, že nevadilo, že místem narození Ježíška byl chlév, protože byl položen do láskyplné náruče Mariiny a objat péčí starostlivého Josefa. V betlémském chlévě zářila tři srdce, nejen Kristovo.

Vánoce žádají, abychom připravili svá srdce. Tam je třeba uklidit, tam je třeba přichystat místo pro příchod a spočinutí Páně. Je třeba hledat smír, neboť pak přijde i tichá radost a pokoj. Výzvou a příležitostí k přípravě srdce je advent.

DOSTATEČNĚ BRZY PŘIBRZDIT... V dnešní uchvátané době přistupuje ještě jeden přípravný úkol, zpomalit. Právě proto radím omezit vnější přípravy, které ještě zvýší požadavky na výkon a zrychlí tempo našeho života. Máme-li se o Vánocích zastavit, musíme už dost dlouho před nimi brzdit. Jedeme, jak se dnes o životě říká, příliš rychle a brzdná dráha je dlouhá. Ty, kteří doposledka pojedou rychle, čeká tvrdý náraz. Vánoce pak budou pociťovat jako cosi cizího, ano, rušivého.

(Zpracováno podle publikace P. Piřhy: Vánoce)

*Ničím se neznepokojuj, ničím se nermuť,
všechno pomůjí, Bůh se ale nemění.*

Máš – li v srdci Boha, nic ti nechybí, Jeho láska stačí.

(Terezie z Avily)

Okénko světců

Sv. Dominik (svátek 20. prosince)

Sv. Dominik, zakladatel Kazatelského řádu dominikánů, přichází na svět roku 1170 v obci Caleruega v severní Kastilii. Od útlého dětství je silně ovlivňován zbožnou, nábožensky silně založenou matkou a jejím bratrem, místním farářem.

Jako čtrnáctiletý chlapec odchází Dominik na univerzitu do Palencie v tehdejší Leonském království. Studuje zde filozofii a teologii. V roce 1191 zde zažije hladomor, při kterém svůj veškerý majetek rozdává strádajícím lidem. Od roku 1195 je Dominik členem sboru kanovníků v Osmě, kde přijímá kněžské svěcení. Roku 1206 u Toulouse je založena misijní stanice, odkud kazatelé vycházejí mezi lid. Když ale roku 1209 biskup Diego z Azeveda umírá, situace se radikálně mění - misie se rozpadá a roku 1211 vypuká válka mezi albigenskými a křižáky, kteří ničí úrodu a majetek prostých venkovanů. Dominik ví, že papežské vojsko není v právu, a proto žije v ústraní a snaží se zmenšit utrpení lidu drobnými přímluvami u katolické vrchnosti. Odmítá biskupský úřad v Béziers, pouze přijme funkci generálního vikáře v Carassonne.

Roku 1215 odchází Dominik do Toulouse, zbaveného křižáky albigenskými, a získává zde od bohatého občana dům, kde zřizuje klášter, centrum nového řádu. Věda a řeholní kázeň mají podle něj být prostředkem k výchově učitelů lidu a kazatelů církve. Dominik sepíše pravidla na základě řehole sv. Augustina s dodatky podle premonstrátů. U toulouského kostela sv. Romana začíná budovat první velký dominikánský klášter - roku 1216 schvaluje papež Honorius III. osamostatnění nového řádu a nazve jej řádem kazatelským.

V dalších letech vznikají velká střediska dominikánů v Bologni, Římě, Paříži a jinde. Sám Dominik se z Toulouse stěhuje do Benátek a pak do Říma, do kláštera u sv. Sabiny. Dominik pak v dalších letech zavádí svůj řád v dalších městech Španělska (Madrid, Segovia), Itálie a v Paříži zakládá klášter svatého Jakuba. V roce 1220 se v Bologni koná první sněm kazatelského řádu, na kterém Dominik své mnichy zařadil mezi žebravé řády. Podle legendy se mu nedaleko Toulouse zjevila Panna Maria, která mu nakázala šířit modlitbu svatého růžence jako prostředek, jímž budou odpadlíci obráceni zpět na víru.

Na druhém sněmu pak Dominik v Bologni v roce 1221 rozděluje řád do devíti provincií, v čele s provinciálů. Je zde založen rovněž řád dominikánský pro ženy a třetí řád pro šlechtice (za účelem navrácení

církevního majetku do stavu před hnutím albigenskými). Ještě téhož roku Dominik zakládá v Benátkách klášter sv. Jana a Pavla. Brzy po druhém sněmu kazatelského řádu odchází těžce nemocný Dominik do kláštera sv. Mikuláše v Bologni, kde opásán železným řetězem kajícíka 6. srpna 1221 umírá. Ještě po dvanácti letech je jeho tělo shledáno neporušené a u jeho hrobu dojde k několika zázračným uzdravením. Proto již roku 1234 prohlašuje svědek Dominikova pohřbu, papež Řehoř IX., že tento velikán církve, "svatý za života svého a požehnaný přízní Panny Marie, bude na věčné časy mezi předními světci uctíván".

Ostatky sv. Dominika nalezneme v Bologni nedaleko hlavního náměstí, v chrámu San Domenico, v šesté kapli zprava.

Sv. Štěpán (svátek 26. prosince)

Štěpán byl řecky hovořící Žid, jáhen z Jeruzaléma. Byl výborný řečník. Žil v 1. století. Po nanebevstoupení Pána Ježíše se rychle začal zvětšovat počet křesťanů a učedníci už to nezvládali. Proto zvolili z řad věřících křesťanů sedm mužů - jáhnů - kteří se měli hlavně starat o chudé a rozdělovat jim almužny. Mezi zvolenými jáhny byl i Štěpán. Když mu apoštolové požehnali a vysvětili ho, začal konat velké zázraky. Byl vzdělaný a výmluvný a úspěšně šířil křesťanskou víru mezi Židy, kteří mluvili řecky. Některé Židy to však pohoršovalo, hlavně když tvrdil, že Kristus byl Syn Boží a Mesiáš a když zavrhoval krvavé oběti v chrámě. Nejprve se ho snažili argumenty přesvědčit, on však všechno dokázal podle Písma vyvrátit. Nakonec ho obvinili z rouhačství a odvedli před veleradu. Přivedli falešné svědky, kteří prý slyšeli, jak Štěpán předpovídá zboření chrámu a zrušení Mojžíšových zákonů. Štěpán však místo obhajoby začal podle Písma mluvit o Abrahámovi a Mojžíšovi a vyčetl Židům, že pronásledují proroky stejně, jako to dělali jejich předkové a že sami Boží zákony nezachovávají. Nakonec zvolal: "Hle, vidím nebesa otevřená a Syna člověka stojícího po pravici Boží!" Někteří viděli zářit Štěpánovu tvář jako tvář anděla, zacpávali si uši a zakrývali oči, protože nesnesli slyšet tu řeč ani vidět jeho tvář. Odvedli ho za město několik kroků od Damašské brány, a tam ukamenovali. Jeho tělo mělo být ponecháno na pospas divé zvěři, ale křesťané ho v noci tajně odnesli a pohřbili. Stalo se to kolem roku 40. Když byly o několik století později nalezeny Štěpánovy ostatky, rozšířily se do celého světa a všude byly zakládány jemu zasvěcené kostely.

Milí čtenáři,

prožíváme dobu adventní, čas, který je velmi úzce spjat s rychlostí. Mnozí z nás se mnohdy podivujeme a lekáme této rychlosti, se kterou se vánoce blíží, a co všechno nestihneme. Myslím si, že ale jako děti jsme se nejspíš těšili. Těšili, čekali a počítali s tím, že se něčeho dočkáme.

V dnešní době, která má jistě mnoho krásných stránek, jsou některé věci nespravedlivě opomíjeny. Například očekávání, trpělivé čekání a těšení se nebývá považováno za žádnou hodnotu. Naopak, reklama nám znovu a znovu vnucuje, že to, co chceme, můžeme mít samozřejmě ihned. Bez čekání, bez zaváhání - a tedy i bez těšení se. Ptám se však, zda je to opravdu jen a jen výhoda? Zda člověk něco neztrácí? Žijeme ve společnosti, kde je mnoho věcí dostupných ihned. Není třeba čekat na první letní jablka - jablka jsou k dostání po celý rok. Neříkám, že je to špatné, že si je můžeme koupit. Ale docházím k názoru, že mnoho z nás, kteří jsme vychováni jen a jen v "supermarketu" ztrácí to, že nevnímáme růst, zrání a potřebné čekání.

Je to náš vztah ke světu a k postoji v životě. Bez schopnosti čekat se člověk snadno stává násilníkem. A to nejen ve vztahu k věcem, ale ve vztahu k lidem a k sobě samotnému. Ten zmíněný "supermarket" může vést k tomu, že můžeme mít všechno ihned, kdy chceme a jak chceme. Ale jakou cenu má pak v našich očích to, co je vždy a snadno k mání okamžitě? Ale ve vztahu k lidem? To je právě o něčem naprosto jiném. I k lidem lze přistupovat podle „supermarketu“. Člověk je mi cenný jen dnes a zítra, kdy od něho něco potřebuji. A je pro mne cenný jen ten, kdo mi mé přání vyplní. A potom – AHOJ.

Je tu ale ještě další věc, myslím, že mnohem hlubší. Ta, která vede člověka k netrpělivosti, k neochotě čekat. Žijeme ve světě, kde je samozřejmě zajištění nejen základních prostředků k životu, jako je jídlo, teplo, oblečení, ale i mnoha běžných služeb. Na druhé straně je zde to, co nám každá katastrofa silně připomene: že tento svět je velmi zranitelný. A nejen on, ale konečně byl, je a bude zranitelný lidský život. Neumíráme sice tak brzy jako minulé generace, ale umíráme i dnes náhle a nečekaně.

Vypadá to snad až moc černě? Ponecháme tedy očekávání a těšení se mladším a sami se vrhneme realisticky do života tak, abychom měli vše hned a teď? Bylo by to velmi smutné, nechat si strachem a obavami zničit život. Podívejme se tedy ještě jednou do sebe i na dnešní děti. Které dítě by se mohlo těšit na Vánoce bez toho, aniž by bylo zklamané? Zdaleka ne dítě nejbohatších rodičů, ale dítě, které si bylo a je vědomo toho, že je milováno. Že ho má někdo prostě a jednoduše rád. Zkušenost s láskou a zjištění, že jsme sami schopni spolehlivě milovat. K této nesmírně cenné zkušenosti si můžeme navzájem pomáhat, můžeme si ji ve vzájemných vztazích darovat. Nejen dětem, ale i my dospělí mezi sebou navzájem. Žádný člověk totiž není tak chudý, aby nemohl darovat kousek svého srdce.

Možná bych opomněla. Nyní trochu jinak. Schyluje se ke konci občanského roku a jak bývá již dobrým zvykem, je třeba hodnotit uplynulé období. Je třeba hodnotit i náš časopis Gabriel.

Začalo se velmi hezky, chtělo by se říci s noblesou. Přiletěl anděl, posel dobrých zpráv a začal šířit světlo do našich srdcí, prostřednictvím ať již uvedených zpráv či různých svědectví. Prostě se pomalu po kouskách skládal do své krásy. Těšili jsme se, čekali a počítali s tím, čeho se dočkáme. Gabriel nevytvářeli žádní odborníci, ale naprostí laici. Mezi našimi čtenáři byli tací, kteří dílo podpořili – vřelý dík, byli i tací, kteří nechápali – i těm děkujeme. Zároveň bych chtěla poděkovat autorům příspěvků. Byla to pro nás všechny velmi dobrá zkušenost. Všem Vám velmi děkujeme. Pokud by zde byl někdo, kdo by rád pokračoval, ozvěte se. Myslíme, že by byla škoda, kdyby měl Gabriel odlétnout.

Nu a co říci závěrem? Blíží se čas Vánoc a tak bychom velmi rádi nejen Vám, ale také nám všem chtěli popřát, abychom alespoň o Vánocích mohli uvítat Ježíše nikoliv do studených jeslí našeho srdce, ale do srdce plného lásky, pokory, do srdce čistého, tak hřejícího vzájemnou láskou.

Terezie Nováková

GABRIEL – Vydává čáslavská římskokatolická farnost pro svou vnitřní potřebu nákladem 70 ks.
Adresa: Kostelní náměstí 186, 286 01 Čáslav, Tel.:327 312 907, **E-mail:** redakce.gabriel@seznam.cz

Redakční rada: Terezie Nováková, Martin Jusko, Lukáš Novák

Redakce si vyhrazuje právo zaslané příspěvky krátit či upravovat. Cena dobrovolná.
VELKÉ DÍKY VŠEM, KTERÍ SE PODÍLELI NA TVORBĚ TOHOTO ČÍSLA!